

Hommels

zijn sociale bijen

AUTEUR Joris Luypaert

Joris Luypaert verhuisde onlangs naar de Vlaamse Ardennen om in alle rust een nieuw gevarieerd project op te starten. Ook via de schooltuin in Denderleeuw probeert hij jongeren warm te maken voor ecologisch tuinieren.

Foto: Yggdrasil

Cyclus in een seizoen rond

Tijdens de eerste mooie lentedagen, omstreeks begin maart, ontwaken de hommelmoginginnen, komen ze uit hun winterschuilplaats en gaan ze op zoek naar een nestplaats. Boomhommels kiezen voor boomholten en vaak zelfs nestkastjes, aardhommels gaan voor oude muizenholen en nog andere kiezen voor graspollen, holtes onder boomwortels of onder stenen in de grond. De koningin slaat eerst een kleine reservehoeveelheid honing op. Daarna legt ze eieren die ze zelf uitbroedt. Na enkele weken komen de eerste werksters uit, waarna de koningin niets anders meer doet dan eieren leggen. De kolonie neemt in aantal toe tot enkele honderden. Later verschijnen mannetjes en jonge koninginnen. De laatsten blijven in het nest en proppen zich vol met voedsel, de mannetjes verlaten het nest vrij snel. Voor de bevruchting verlaten ook de jonge koninginnen het nest, dat nu een enorme verandering ondergaat: het foerageren stopt en de aftakeling begint. De werksters hebben hun taak volbracht en sterven. Het nest raakt verlaten, schimmels en afvaleters kunnen hun werk doen.

Vijanden

Hommels steken niet veel energie in het proper houden van het nest omdat het maar korte tijd gebruikt wordt. Daardoor is het ook bewoond door andere dieren zoals oorwormen en mijten. Volwassen zweefvliegen dringen het nest binnen en proberen, voor ze doodgestoken worden, nog snel hun eieren te leggen zodat die zich in het rommelige nest kunnen ontwikkelen. Sommige vogels zoals koolmezen en valken zijn gespecialiseerd in het vangen van bijen en hommels. Koolmezen doen dit vooral als het nog koud is en de hommels trager reageren, boomvalken doen dit in volle vlucht.

Goede bestuivers

Hommels zijn volledig afhankelijk van bloemen, zij leven uitsluitend van stuifmeel en honing. Meestal bezoeken ze meerdere soorten planten. Tuinhommels bezoeken vooral diepe bloemen omdat zij een lange tong hebben. Dit is een belangrijk verschil met de bijen, die bepaalde planten zoals rode klaver niet kunnen bestuiven.

Jonge hommels moeten het foerageren leren. Bij sommige bloemen vinden ze onmiddellijk nectar, bij andere soorten moeten ze met hun vleugels trillen zodat het stuifmeel loskomt. Bij nog andere

gaan ze bruusker te werk om stuifmeel op hun gehele lichaam te krijgen. Tijdens dit foerageren focussen de werksters zich op één plantensoort die zeker een mooie opbrengst geeft. Bij sommige planten is dat tegen zonsondergang, bij andere is dat 's morgens en bij nog andere planten is dat tijdens de middagzon. Omdat hommels van februari tot oktober vliegen, ook bij lichte regen en lagere temperaturen zijn het goede bestuivers.

Ook hier zijn kapers op de kust: hommelsoorten met een korte tong breken soms in de lastige bloemen in. Ze maken met hun sterke kaken enkele gaatjes in de kroonbuis om aan de nectar te komen, maar bestuiven gebeurt dan niet.

Hommels helpen

Omwillen van hun bestuivingskwaliteit zijn hommels heel belangrijk in tuin en landbouw. Voorjaarsbloeiërs zijn onmisbaar voor de start van een kolonie. Het beste dat we kunnen doen om hommels te helpen is te zorgen voor bloemen gespreid over het gehele jaar.